EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.5.2014.
COM(2014) 277 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

EKONOMIKAS UN FINANŠU KOMITEJAI

saskaņā ar 12. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 15. decembra Regulā (ES) Nr. 1210/2010 par euro monētu autentiskuma noteikšanu un rīkošanos ar apgrozībai nederīgām euro monētām

KOMISIJAS ZIŅOJUMS
EKONOMIKAS UN FINANŠU KOMITEJAI

saskaņā ar 12. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 15. decembra Regulā (ES) Nr. 1210/2010 par euro monētu autentiskuma noteikšanu un rīkošanos ar apgrozībai nederīgām euro monētām[1]

1. REGULAS (ES) NR. 1210/2010 MĒRĶIS

Lai uzlabotu euro aizsardzību pret viltošanu, Regulā (EK) Nr. 1338/2001[2] ir noteikta prasība, ka kredītiestādēm un citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, veicot maksājumus, kā arī citām iestādēm, kas ir iesaistītas banknošu un monētu apstrādē un piegādē iedzīvotājiem (turpmāk „iestādes"), ir jānodrošina, ka euro banknotēm un monētām, ko tās saņēmušas un plāno atkārtoti laist apgrozībā, tiek veikta autentiskuma pārbaude un tiek atklāti viltojumi.

Attiecībā uz monētām šis pienākums ir sīkāk izklāstīts Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 15. decembra Regulā (ES) Nr. 1210/2010 par euro monētu autentiskuma noteikšanu un rīkošanos ar apgrozībai nederīgām euro monētām (turpmāk „regula"). Regulas mērķis ir nodrošināt euro monētu efektīvu un vienveidīgu autentiskuma noteikšanu visā eurozonā, paredzot saistošus noteikumus attiecībā uz to, kā valstu iestādes īsteno kopējas procedūras apgrozībā esošo euro monētu autentiskuma noteikšanai un šo procedūru pārbaudes mehānisma īstenošanai. Autentiskuma noteikšanas procedūra ir paredzēta tam, lai pārbaudītu, vai euro monētas ir autentiskas un derīgas apgrozībai.

Regulā ir noteikts, ka autentiskuma noteikšanas pienākumu īsteno, izmantojot monētu apstrādes iekārtas vai apmācītus darbiniekus. Pēc autentiskuma noteikšanas procedūras visas aizdomīgās monētas un apgrozībai nederīgās monētas ir jānosūta monētu valsts analīzes centram vai citai attiecīgās dalībvalsts norīkotai iestādei. Regulā ir noteiktas monētu apstrādes iekārtām piemērojamās testēšanas prasības, noteikumi par rīcību ar apgrozībai nederīgām monētām, kā arī pārbaudes mehānismi, kas dalībvalstīm jāievieš, lai nodrošinātu, ka iestādes pilda savu autentiskuma noteikšanas pienākumu.

[1] OV L 339, 22.12.2010., 5. lpp.
[2] OV L 181, 4.7.2001., 6. lpp.

Saskaņā ar regulas 7. pantu Eiropas Tehnikas un zinātnes centrs (ETZC), kas izveidots ar Komisijas Lēmumu 2005/37/EK[3], noteica vadlīnijas par Regulas (ES) Nr. 1210/2010 īstenošanu (turpmāk „ETZC vadlīnijas").

2. ZIŅOJUMA MĒRĶIS

Saskaņā ar regulas 12. panta 4. punktu Komisija pēc tam, kad tā ir veikusi no dalībvalstīm saņemto ikgadējo ziņojumu analīzi, iesniedz Ekonomikas un finanšu komitejai gada ziņojumu par attīstības tendencēm un rezultātiem saistībā ar euro monētu autentiskuma noteikšanu un apgrozībai nederīgām euro monētām.

Šī ir pirmā reize, kad Komisija ir sagatavojusi šādu gada ziņojumu. Attiecībā uz autentiskuma noteikšanas procedūru regula ir piemērojama kopš 2012. gada 1. janvāra. Ziņojums aptver 2012. gadu, un tā galvenais nolūks ir novērtēt, vai ir pareizi īstenotas kopējās autentiskuma noteikšanas procedūras un vai valsts iestāžu īstenotie autentiskuma noteikšanas procedūru pārbaudes mehānismi ir efektīvi, kā arī sniegt vispārēju statistikas pārskatu, kura pamatā ir no dalībvalstīm saņemtie ziņojumi.

3. DALĪBVALSTU ZIŅOJUMI PAR DARBĪBĀM ATTIECĪBĀ UZ EURO MONĒTU AUTENTISKUMA NOTEIKŠANU

Saskaņā ar regulas 12. panta 1. punktu dalībvalstis iesniedz Komisijai gada ziņojumus par darbībām attiecībā uz euro monētu autentiskuma noteikšanu. Ziņojumos iekļauj informāciju par veikto pārbaužu skaitu, testēto monētu apstrādes iekārtu skaitu, testu rezultātiem, šo iekārtu apstrādāto monētu apjomu, analizēto aizdomīgo monētu skaitu un to apgrozībai nederīgo euro monētu skaitu, kuru vērtība atlīdzināta, kā arī sīki izklāstītu informāciju par visām regulā noteiktajām atkāpēm.

Termiņš, kurā dalībvalstīm saskaņā ar ETZC vadlīnijām ir jāiesniedz gada ziņojumi, ir tā gada 15. februāris, kas seko gadam, par kuru tiek ziņots[4].

[3] Komisijas 2004. gada 29. oktobra Lēmums, ar ko izveido Eiropas Tehnikas un zinātnes centru (ETZC) un paredz tehnisko pasākumu koordinēšanu nolūkā pasargāt eiro monētas no viltojumiem. OV L 19, 21.1.2005., 73. lpp.

[4] Tikai 7 eurozonas dalībvalstis iesniedza savus ziņojumus termiņā, proti, līdz 2013. gada 15. februārim.

4. DALĪBVALSTU 2012. GADA ZIŅOJUMU NOVĒRTĒJUMS

4.1. Novērtēšanas kritēriji

Regulas 12. pantā ir izklāstīti galvenie kritēriji, kas attiecas uz ziņošanu par euro monētu autentiskuma noteikšanu un apgrozībai nederīgām euro monētām. Lai koordinētu autentiskuma noteikšanas procedūru īstenošanu, regulas 7. pantā ir paredzēts, ka Eiropas Tehnikas un zinātnes centrs (ETZC) pēc apspriešanās ar ekspertu grupu monētu viltošanas jautājumos (EGMV) nosaka vadlīnijas (tostarp praktiskas īstenošanas noteikumus) dalībvalstu veiktai kontrolei, pārbaudēm un revīzijai. Saskaņā ar ETZC vadlīnijām dalībvalstīm bija jāziņo pa šādiem rādītājiem[5]:

1. Kopējais 2012. gadā apstrādāto monētu ar trim lielākajiem nomināliem skaits;
2. Kopējais uz vietas veikto pārbaužu skaits;
3. Kopējais pārbaudīto monētu apstrādes iekārtu skaits;
4. Kopējais ar pārbaudītajām monētu apstrādes iekārtām apstrādāto monētu skaits;
5. Kopējais to analizēto monētu skaits, kuras, iespējams, ir viltotas;
6. Kopējais to apgrozībai nederīgo monētu skaits, kuru vērtība atlīdzināta.

4.2. Ziņojumu novērtējums

16 eurozonas dalībvalstis izpildīja savu pienākumu iesniegt gada ziņojumu, proti, Beļģija, Vācija, Igaunija, Grieķija, Spānija, Francija, Īrija, Itālija, Kipra, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Austrija, Portugāle, Slovēnija un Slovākija.

No dalībvalstīm, kurām tika atgādināts par ziņojumu nosūtīšanu, vienīgi Somija to vēl nav izdarījusi.

Jāatzīmē, ka gadījumos, kad šajā ziņojumā ir minēts kopējais skaits, šie skaitļi atspoguļo situāciju tikai tajās eurozonas dalībvalstīs, kuras ir iesniegušas datus.

Pilnīgs pārskats par visiem datiem ir sniegts II pielikumā.

[5] Skatīt I pielikumu.

4.2.1. Kopējais 2012. gadā apstrādāto monētu ar trim lielākajiem nomināliem skaits

Balstoties uz regulas 3. pantu, iestādes[6] īsteno autentiskuma noteikšanas pienākumu, izmantojot ETZC sarakstā iekļautās monētu apstrādes iekārtas, kas paredzētas tam, lai pārbaudītu, vai euro monētas ir autentiskas un derīgas apgrozībai.

Kopējais to monētu ar trim lielākajiem nomināliem (2 euro, 1 euro un 50 centi) skaits, kuras 2012. gadā tika apstrādātas ar monētu apstrādes iekārtām, ir **9 845 834 296**[7]. Tas atbilst **58,82 %** no apgrozībā esošo monētu skaita[8].

4.2.2. Kopējais uz vietas veikto pārbaužu skaits

Saskaņā ar regulas 6. punktu dalībvalstis iestādēs ik gadu veic pārbaudes uz vietas, lai, izmantojot noteikšanas testus reprezentatīvam monētu apstrādes iekārtu skaitam, pārbaudītu, vai tās darbojas pienācīgi.

Dalībvalstis 2012. gadā veica kopumā **220**[9] pārbaudes uz vietas. Paziņoto pārbaužu skaits dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķīrās, proti, no **1** līdz **76** pārbaudēm vienā dalībvalstī. To varētu izskaidrot ar tirgus lielumu un veidu, kādā tirgus konkrētajā dalībvalstī tiek organizēts attiecībā uz skaidras naudas apstrādi. Dažās dalībvalstīs viens skaidras naudas pārvadājumu uzņēmums apstrādā visu monētu daudzumu, savukārt citās to dara, piemēram, atsevišķas komercbankas. Četras dalībvalstis (Grieķija, Itālija, Luksemburga un Malta) nav ziņojušas par pārbaudēm. Tās tiks aicinātas uzlabot savu ziņošanas procedūru vai ieviest pārbaužu mehānismus, ja tās to vēl nav izdarījušas.

4.2.3. Kopējais pārbaudīto monētu apstrādes iekārtu skaits

Kopumā tika pārbaudītas **315**[10] monētu apstrādes iekārtas, un **70,15 %**[11] no tām atbilda specifikācijām. Attiecībā uz iekārtām, kuras tika atzītas par neatbilstošām, būtu bijis jāveic regulas 6. panta 7. punktā minētie neatbilstības novēršanas pasākumi.

4.2.4. Kopējais ar pārbaudītajām monētu apstrādes iekārtām apstrādāto monētu daudzums

Ja Komisija nav saņēmusi paziņojumu par regulas 6. panta 5. punktā paredzētās atkāpes piemērošanu, tad dalībvalstu pienākums saskaņā ar 6. panta 3. punktu ir pārbaudīt monētu

[6] Regulas (ES) Nr. 1210/2010 2. panta d) punkts saistībā ar Regulas (EK) Nr. 1338/2001 6. panta 1. punktu.
[7] Skatīt I pielikumu.
[8] Aprēķina pamatā ir monētu neto emisijas apjoms, proti, 16 737 875 000 monētas (avots: ECB 2012. gada decembra ziņojums par Valūtas informācijas sistēmu). Tomēr jāatzīmē, ka ir iespējams, ka dažas monētas tika pārbaudītas vairākas reizes.
[9] Skatīt I pielikumu.
[10] Skatīt I pielikumu.
[11] Skatīt II pielikumu.

apstrādes iekārtas, kas ir apstrādājušas vismaz 25 % no to euro monētu ar trim lielākajiem nomināliem kopējā tīrā skaita, kuras attiecīgā dalībvalsts ir emitējusi kopš euro monētu ieviešanas brīža līdz 2011. gada beigām.

Balstoties uz datiem, kas iegūti no ECB datubāzes par neto emisijas apjomu katrā dalībvalstī kopš euro ieviešanas līdz 2011. gada beigām, 6. panta 3. punktā minēto 25 % kritēriju ir izpildījušas šādas dalībvalstis: Beļģija, Igaunija, Spānija, Francija, Īrija, Nīderlande, Portugāle un Slovēnija[12] (skatīt III pielikumu).

Vācija un Slovākija piemēroja 6. panta 5. punktā minēto atkāpi un izpildīja zemākās robežvērtības kritēriju 10 % apmērā[13].

Kopējais to monētu skaits, kuras tika apstrādātas ar norīkoto valsts iestāžu pārbaudītajām monētu apstrādes iekārtām, ir **6 117 955 983**.[14] Tas atbilst **62,13 %** no 2012. gadā apstrādāto monētu skaita[15].

4.2.5. Kopējais to analizēto monētu skaits, kuras, iespējams, ir viltotas

Kopējais to analizēto monētu skaits, kuras, iespējams, ir viltotas, attiecas uz visām aizdomīgajām monētām, kas pārbaudes nolūkos tika nosūtītas monētu valsts analīzes centriem (MVAC) atsevišķās dalībvalstīs. Kopējais to analizēto monētu skaits, kuras, iespējams, ir viltotas, ir **567 054**[16] monētas. Kopējais apgrozībā atklāto viltoto monētu skaits ir **180 139** monētas[17].

4.2.6. Kopējais to apgrozībai nederīgo monētu skaits, kuru vērtība atlīdzināta

Dalībvalstis atlīdzina vai aizstāj tās euro monētas, kuras kļuvušas nederīgas ilglaicīgas aprites vai negadījumu dēļ vai ir atsijātas autentiskuma noteikšanas procesā jebkāda cita iemesla dēļ. Dalībvalstis var atteikties atlīdzināt apgrozībai nederīgās euro monētas, kuru izskats ir mainīts vai nu tīši, vai kuru izskats mainījies tāda procesa rezultātā, kuram, saprātīgi pieņemot, ir sagaidāma šāda ietekme, neskarot labdarības nolūkā savāktu monētu, piemēram, strūklakās iemestu monētu, atlīdzināšanu.

---

[12] Itālija, Luksemburga, Kipra, Malta un Austrija minēto kritēriju nav izpildījušas.
[13] Grieķija lūdza piemērot atkāpi, taču neizpildīja zemākās robežvērtības kritēriju, jo tā neziņoja par pārbaudēm.
[14] Skatīt I pielikumu.
[15] Aprēķina pamatā ir 4.2.1. punktā minētais skaitlis.
[16] Skatīt I pielikumu.
[17] Avots: ETZC gada ziņojums „Euro monētu aizsardzība 2012. gadā".

Kopējais to apgrozībai nederīgo monētu skaits, kuru vērtība atlīdzināta, ir **14 002 311**[18] monētas.

5. SECINĀJUMI

Šis ziņojums ir pirmais pārskats, kas iesniegts saskaņā ar regulas 12. panta 4. punktu. Tā kā regulu piemēro kopš 2012. gada 1. janvāra (izņemot III nodaļu), tad 2012. kalendāra gads bija regulas pirmais īstenošanas gads.

Tā kā nav saņemti visi ziņojumi[19], Komisija veiks vajadzīgos pasākumus, lai atgādinātu eurozonas dalībvalstīm par pienākumu laikus izpildīt Regulā (ES) Nr. 1210/2010 noteiktās prasības.

Balsoties uz iesniegto informāciju, var secināt, ka „iestādēs" īstenojamā autentiskuma noteikšanas procedūra, šķiet, ir ieviesta vairākumā eurozonas dalībvalstu un ka 12 no 17 eurozonas dalībvalstīm pārbauda to, vai „iestādes" pareizi īsteno Regulas 1338/2011 6. pantā minēto autentiskuma noteikšanas pienākumu.

Tomēr ir sīkāk jāprecizē dalībvalstīm uzliktais ziņošanas pienākums, lai Komisija varētu gūt vispusīgu priekšstatu par dalībvalstīs ieviestajām autentiskuma noteikšanas procedūrām. Dalībvalstu ziņojumos nav sasniegts vēlamais pilnīguma un viendabīguma līmenis, kas ir vajadzīgs, lai Komisija varētu izstrādāt sīku novērtējumu. Ekspertu grupa (ekspertu grupa viltotu monētu jautājumos) apspriedīs pasākumus ziņojumu sniegšanas turpmākai saskaņošanai un uzlabošanai, un tie tiks sīkāk izklāstīti ETZC vadlīnijās, ņemot vērā nākotnē iesniedzamos ziņojumus.

[18] Skatīt I pielikumu.

[19] Kā norādīts 4.2. sadaļā, 16 dalībvalstis izpildīja pienākumu iesniegt ziņojumu, vienīgi Somija nespēja to izdarīt.